

For DECRIS 12 juni 2008

Sikkerhetsmessig verdivurdering

Stein Henriksen
Stab
stein.henriksen@nsm.stat.no
www.nsm.stat.no

Nasjonal sikkerhetsmyndighet

- Fører tilsyn,
- gir råd og veiledning,
- utvikler sikkerhetstiltak,
- varsler om trusler og sårbarheter mot vår nasjonale sikkerhet.

KONFIDENSIELT
Et sikkerhetsloven §§ 11 og 12 f offentlighetsloven § 5 a

For virksomheter underlagt sikkerhetsloven og andre som har viktige samfunnsoppgaver.

Samfunnets risikoer håndteres av mange

FORSVAR DEPARTEMENTET

JØSTIS- OG POLITIDEPARTEMENTET

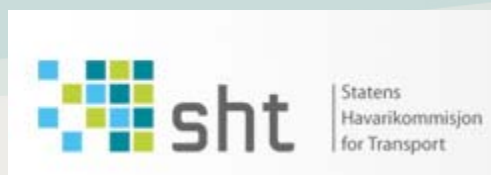
KONGSBERG

Forsvarets forskningsinstitutt

POLITI

Den engere krets

FORSVARSDEPARTEMENTET

JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENTET

- Etterretning

- Sikkerhetstilstanden
- Verdivurdering
- Defensive sikkerhetstiltak (IKT)

- Trusselvurdering
- Etterforskning
- Offensive og defensive sikkerhetstiltak

- Beredskap
- Krisehåndtering

PSTs ugraderte trusselvurdering 2008

- Fremmede staters etterretningsaktivitet mot Norge og norske interesser er på et vedvarende høyt nivå
- En betydelig del av etterretningsaktivitetene er rettet mot olje- og gassektoren
- Teknologisektoren har attraktive mål innenfor både sivil og militær teknologi

PST fremhever at etterretningsvirksomhet har både et kortsiktig og et langsiktig perspektiv!

Spionasje- og etterretningstrusselen

- Formål
  - Militær planlegging eller forberedelse av sabotasje og terrorhandlinger
  - Gi politisk, kommersielt eller teknologisk forsprang
- Realistiske teknikker
  - Analyse av åpne kilder
  - Avlyttingsoperasjoner
  - Observasjon og fotografering
  - Via Internett
  - Tyveri av dokumenter og utstyr
  - Verving
  - Indirekte konspirative kontakter
  - Plassering av agenter
  - "Social engeneering"
- Ubemerket – Fordekt

Informasjon er en handelsvare!

All informasjon har en eller annen form for verdi!

Den kan være positiv for noen og negativ for andre!

Side 1 av 1

Vår referanse
2005/006-11-004 NSM/028

Tidligere referanse

KONFIDENSIELT

Et offisielt dokument § 11 og 12 § offisielt dokument § 5 a

Hva er verdivurdering?

- NSM definerer verdivurdering som en analyse for å **identifisere hvilken informasjon og hvilke objekter** som er så viktige at de må skjermes av hensyn til rikets sikkerhet og vitale nasjonale sikkerhetsinteresser.
- Dette gjøres ut fra en systematisk tankegang om hvilke konsekvenser det vil kunne få **dersom informasjonen kompromitteres eller objektene rammes av uønskede tilsiktede handlinger (sabotasje, terror og spionasje).**

Hvem har ansvar for verdivurdering? Alle informasjonseiere og objekteiere; NSM gir råd og veiledning.

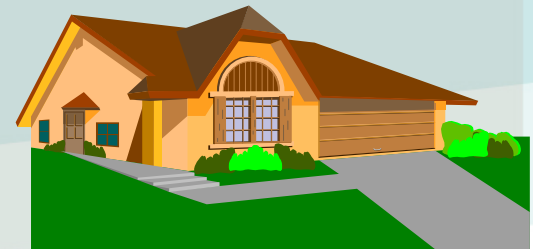
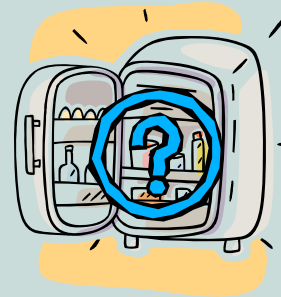
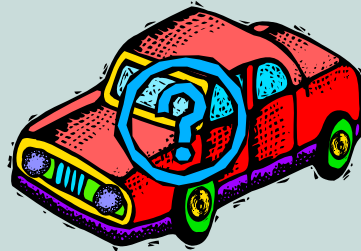

Verdivurdering av informasjon

- ✓ Hvordan kan informasjonen misbrukes?
- ✓ Hvem kan misbruke informasjonen?
- ✓ Hva er konsekvensen dersom denne informasjonen blir offentlig tilgjengelig?
- ✓ Kan informasjonen påføre andre virksomheter skade?
- ✓ I hvilket tidsrom har informasjonen verdi?

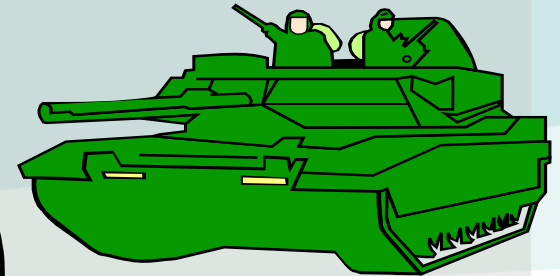
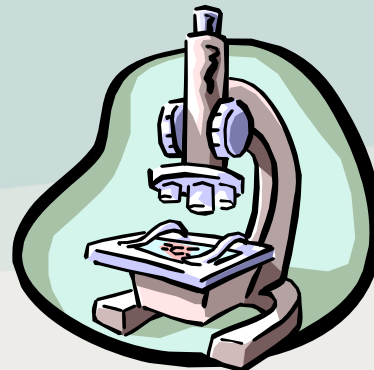
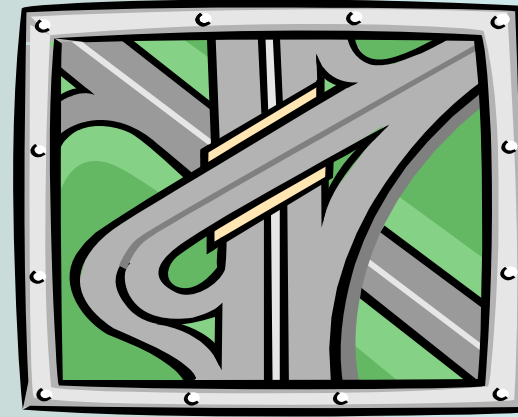
Verdivurdering i mikromålestokk

- Hva er viktig for deg?

Verdivurdering i makromålestokk

- Hva er viktig for å ivareta "rikets sikkerhet" og beskytte "vitale nasjonale sikkerhetsinteresser?"
- En skjønnsmessig vurdering definert av overordnede politiske myndigheter

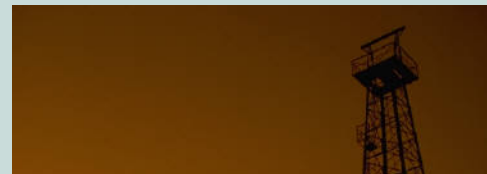

Skjermingsverdig informasjon/objekter

- Status på fysiske sikringstiltak
- Sikkerhets- og beredskapsopplegg
- Informasjon om kritiske IT systemer
- Databaser
- Personell-informasjon
- Tegninger og kart over kritisk infrastruktur
- Informasjon om farlige stoffer/eksplosiver
- Mål, midler, kilder og kapasiteter til EOS-tjenestene
- Etterretningsrapporter
- Nye bestemmelser
- Risiko- og sårbarhetsinformasjon

Typiske virksomheter/objekter som kan være skjermingsverdige

- Olje- og gassektoren
  - Rørledninger
  - Mottaksanlegg
  - Off-shore installasjoner
- Kraftforsyningssektoren
  - Damanlegg
  - Energiforsyning
- Telesektoren
  - Knutepunkter i sambandsnett
  - Kringkastingsanlegg
- Transportsektoren
  - Luftfart
  - Skipsfart
  - Jernbane
- Finanssektoren
  - BBS
  - Store banker

Informasjonens verdi

- Det faktum at man anser informasjon for å ha en verdi, innebærer at det eksisterer et skadepotensial dersom informasjonen blir kjent for uvedkommende.
- Informasjonen kan eksempelvis inneholde opplysninger om sårbarheter eller handlingsmønstre i en krisesituasjon. Målsettingen med informasjonsbeskyttelsen er nettopp å hindre at uvedkommende utnytter sårbarheter til å påføre samfunnet skade.
- Slik skade kan komme til uttrykk gjennom krenkelse av individers integritet og private sfære, gjennom kriminell handlinger, spionasje, sabotasje eller i verste fall terror- eller krigshandlinger. Forebygging av disse truslene avhenger av evne til å verdivurdere informasjon, og å gi kritisk informasjon den nødvendige beskyttelse.

Forsvarlig beskyttelse

- Det kan være en stor utfordring å beskytte informasjon på en tilfredsstillende måte. I mange tilfeller vil det kunne føre til mer kompliserte arbeidsformer, og det kan også gjøre det nødvendig å sette i verk tiltak som krever både økonomiske og andre ressurser.
- Verdivurderingen vil i stor grad virke dimensjonerende på hvilke beskyttelsestiltak som settes i verk.
- Av den grunn er det derfor nødvendig å ha et nyansert register av tiltak som kan benyttes.
- Men det er også viktig at selve verdivurderingen gjennomføres på en grundig måte, slik at de tiltakene som til slutt velges står i et rimelig forhold til de verdiene som skal beskyttes.

Regelgrunnlag mht beskyttelse av informasjon

- Sikkerhetsloven (kommer tilbake til)
  - Konkrete krav til sikring av informasjon
- Beskyttelsesinstruksen
  - Fortrolig (analogt med BEGRENSET)
  - Strengt fortrolig (analogt med KONFIDENSIELT)
  - Sikringskrav tilsv Sikkerhetsloven ”så langt det passer”
- Offentlighetsloven
  - Paragraf 6, unntaksregler
  - Ingen konkrete krav til sikring
- Personvernloven
- Sektorlovgivning

Sikkerhetsloven

- Gjelder beskyttelse av samfunnet mot
  - Sabotasje
  - Terrorisme
  - Spionasjemot
  - Objekter
  - Informasjonsom er viktige for
  - Rikets sikkerhet
  - Vitale nasjonale sikkerhetsinteresser
- Gjelder for offentlige virksomheter og private virksomheter underlagt loven ved særskilt vedtak

Utfordring ift regelverket

Hvem er IKKE underlagt Sikkerhetsloven med mer?

- Nesten alle, f eks
  - Praktisk talt hele olje- og gassbransjen
  - De fleste kraftselskaper
  - Bare deler av telesektoren
  - Hele finanssektoren
- ...fordi de er private (privatiserte) og ikke offentlige

Hva består utfordringen i?

- Virksomhetene forvalter enorme verdier for samfunnet
- Omfanget av konsekvenser av uønskede hendelser og omfanget av formelt ansvar henger ofte ikke helt sammen
- Beslutninger om sikkerhet (security) kan være nesten 100% virksomhetsinterne

Sikkerhetsgradering og skadefølge

BEGRENSET

Iht. sikkerhetslovens §§ 11 og 12 jf. Offentlighetslovens § 5a

I noen grad kan medføre skadefølger for....

KONFIDENSIELT

Iht. sikkerhetslovens §§ 11 og 12 jf. Offentlighetslovens § 5a

Kan skade ...

HEMMELIG

Iht. sikkerhetslovens §§ 11 og 12 jf. Offentlighetslovens § 5a

Alvorlig kan skade ...

STRENGT HEMMELIG

Iht. sikkerhetslovens §§ 11 og 12 jf. Offentlighetslovens § 5a

Kan få avgjørende skadefølger for ...

... Norges eller dets alliertes sikkerhet, forholdet til fremmede makter eller andre vitale nasjonale sikkerhetsinteresser dersom informasjonen blir kjent for uvedkommende

Hvem er det som graderer informasjonen i din virksomhet?

Ikke

- "Staten"
- PST
- NSM

Men

- Den som
  - utsteder
  - produserer
  - eierinformasjonen

NSM kan bare i svært særskilte tilfeller og etter behørig konsultasjoner overprøve en gradering

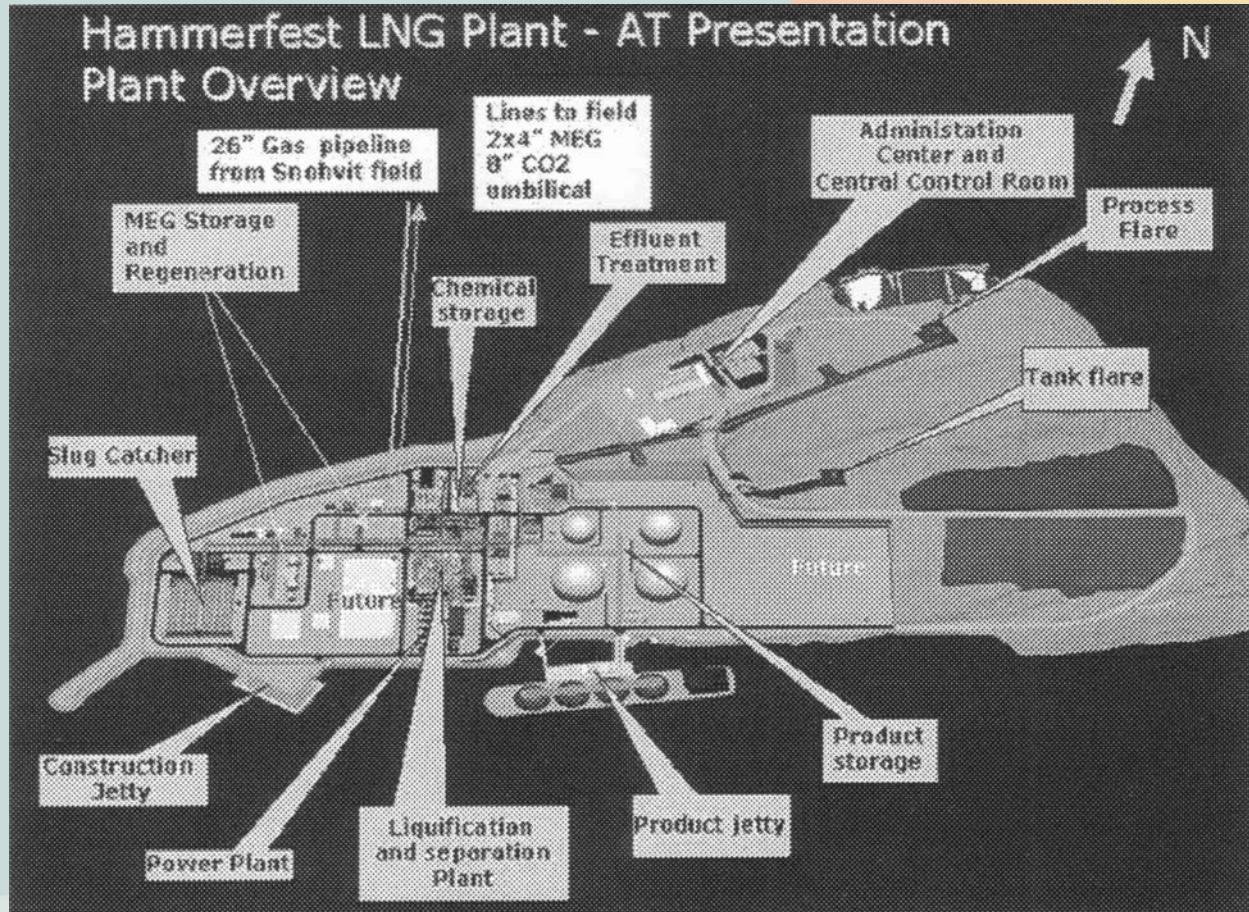
Det vil si: konkret beslutning om gradering er et virksomhets- og sektoransvar

Gradering er derfor normalt ikke konsistent over sektorgrenser

NSM kan mene ting:

<http://www>

Burde dette ligge tilgjengelig på internett ?

Ikke desto mindre . . . .

Eksemplene er omkring oss daglig

Hagleskudd stopper mobilnett og flyplass

IT-spioner bruker sex

Storstilt tyveri av personopplysninger på nett

- Politifolk lekket til kriminelle

Work

Work Info

Employer:
Position:
Location:

Norwegian Government
Instructor
Rena, Norway

Ansatte i politiet lekker gradert informasjon til straffedømte og private sikkerhetsselskaper, får Nettavisen bekreftet.

Flere sikkerhetsselskaper baserer sin virksomhet på at de får tilgang til politiets hemmelige registre:

«For disse er opplysninger fra politiets registre svært nyttig – og for noen helt uunnværlig for å få tildelt og løst sine oppdrag.»

Hemmelig forsvarsinfo på nettet

Headlines!

Stjeler informasjon fra kontoret

NOKAS lekkasje bekreftet

Her er legeerklæring

Etikk-1
(Publisert)

Ga bort hemmelige dokumenter om Finnmarksloven

meldt fra

ikke kjøpe

Nettsider kan hjelpe terrorister

Terrorister kan få hjelp til å angripe Norge fordi etater og bedrifter er for ivrige med å legge ut informasjon på Internett. Det er konklusjonen i en rapport fra

Publisert:

Oppdatert: 27. juli 2005 kl.00:01

Politimann solgte pass

– Politimann var tyv

verslan

Økonomisk utroskap i en av fire bedrifter

Oslo (NTB): En av fire norske bedrifter oppgir at de i løpet av alvorlig økonomisk kriminalitet, viser en undersøkelse utført av PwC). Da revisjons- og rådgivningskonsernet gikk ut på å undersøke om de ofte var bedriftenes egne ansatte, skriver Aftenposten at økonomisk utroskap og underretning utgjør på 60 prosent av

Bankdirektør stjal 250 millioner

Topp sikkerhetsklarert tatt for å laste barneporno

Politimann tatt for korrupsjon

Offiser dømt for underslag

Uskikket som politimann - fikk jobb som

Refser bankene for Se og Hør-lekkasjer

Oppsummering

- Kravene til forebyggende sikkerhet er **lovfestet**.
- Kravene gjelder all offentlig forvaltning, fokus er skjermingsverdig informasjon og objekter, formålet er todelt; motvirke trusler og ivareta rettsikkerheten
- All informasjon i forvaltningen er i utgangspunktet **offentlig**
- Graderte dokumenter skal unntas, men også her skal man tilstrebe meroffentlighet

Vi har møtt fienden og han er oss!

